

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Hanna Bartkowiak

SSO Ewa Taberska (spr.)

SSO Sławomir Jęksa

Protokolant apl. adw. Jakub Kurzawski

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu M. F.

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2017 r.

sprawy **K. S.**

oskarżonego z art. 159 kk i art. 282 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk oraz z art. 245 kk

i sprawy **S. W.** oskarżonego z art. 158 kk i art. 282 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 2 kk

z powodu apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Rejonowego w Gnieźnie

z dnia 23 listopada 2016 r. - sygn. akt II K 1200/13

Uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Gnieźnie do ponownego rozpoznania

S. J. H. E. T.

UZASADNIENIE

K. S. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 16 stycznia 2012 roku w G. w mieszkaniu przy ul. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z S. W. używając niebezpiecznego narzędzia w postaci metalowego kija bejsbolowego wziął udział w pobiciu D. S. w ten sposób, że bił go wskazanym narzędziem po całym ciele, w wyniku czego D. S. został narażony na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub w art. 157 § 1 k.k., a następnie działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej poprzez groźenie pozbawieniem życia doprowadził D. S. do niekorzystnego rozporządzania mieniem w kwocie 5 000 złotych w ten sposób, że zmusił go do napisania oraz podpisania oświadczenia dotyczącego istnienia wierzycelności wobec jego osoby w wysokości 5 000 złotych, czym działał na szkodę D. S., przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia w okresie czasu od dnia 15.05.2007 roku do dnia 08.12.2008 roku kary 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 07.09.2006 roku sygn. akt II K 494/05 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.,

tj. o przestępstwo z art. 159 k.k. i art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

II. w dniu 16.01.2012 roku w G. kierował wobec D. S. groźby pozbawienia życia w celu zmuszenia do zaniechania składania obciążających go zeznań w związku z dokonaniem pobicia jego osoby,

tj. o przestępstwo z art. 245 k.k.

S. W. został oskarżony o to, że:

w dniu 16 stycznia 2012 roku w G. w mieszkaniu przy ul. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z K. S. wziął udział w pobiciu D. S. w ten sposób, że bił go kuchennym tłuczkiem po całym ciele, w wyniku czego D. S. został narażony na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub w art. 157 § 1 k.k., a następnie działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej poprzez groźbę pozbawieniem życia doprowadził D. S. do niekorzystnego rozporządzania mieniem w kwocie 5.000 złotych w ten sposób, że zmusił go do napisania oraz podpisania oświadczenia dotyczącego istnienia wierzytelności wobec jego osoby w wysokości 5.000 złotych, czym działał na szkodę D. S., przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się będąc uprzednio skazanym w warunkach powrotu do przestępstwa m.in. za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 17.01.2007 roku sygn. akt II K 557/06 przed upływem 5 lat od odbycia w okresie czasu od dnia 12.09.2006 roku do dnia 14.07.2010 roku kary 4 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności,

tj. o przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. i art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w Gnieźnie (sygn. akt II K 1200/13):

- oskarżonego K. S. uznał za winnego czynu zarzucanego mu w punkcie I aktu oskarżenia, popełnionego w sposób wyżej opisany z tym, iż przyjmuje, że oskarżony zmusił D. S. do napisania oraz podpisania oświadczenia dotyczącego istnienia wierzytelności wobec S. W. w wysokości 5 000 złotych oraz zarzucanego mu czynu oskarżony dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia w okresie od 23 marca 2007 roku do 30 kwietnia 2007 roku i od 15 maja 2007 roku do 8 grudnia 2008 roku kary łącznej 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 7 września 2006 roku, sygn. akt II K 494/05 za przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i in., tj. przestępstwa z art. 159 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. przy uwzględnieniu art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności;
- oskarżonego K. S. uznał za winnego czynu zarzucanego mu w punkcie II aktu oskarżenia, popełnionego w sposób wyżej opisany, tj. przestępstwa z art. 245 k.k. i za to na podstawie art. 245 k.k. przy uwzględnieniu art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. przy uwzględnieniu art. 4 § 1 k.k. połączył wymierzone wobec oskarżonego K. S. w punktach 1 i 2 wyroku kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 4 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności;
- na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej w punkcie 3 wyroku kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu K. S. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 16 lutego 2012 roku do dnia 17 października 2013 roku przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności;
- oskarżonego S. W. uznał za winnego zarzucanego mu czynu, popełnionego w sposób wyżej opisany z tym, iż przyjął, że zarzucanego mu czynu oskarżony dopuścił się będąc uprzednio skazanym w warunkach powrotu do przestępstwa m.in. za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 17 stycznia 2007 rok sygn. akt II K 557/06 i przed upływem 5 lat od odbycia w okresie od 12 września 2006 roku do 14 lipca 2010 roku kary łącznej 4 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, tj. przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. art. 64 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. przy uwzględnieniu art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 4 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności;

- na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej w punkcie 5 wyroku kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu S. W. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 1 marca 2012 roku do dnia 17 października 2013 roku przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności;
- na podstawie art. 46 § 1 k.k. przy uwzględnieniu art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonych K. S. i S. W. solidarnie obowiązek zapłaty kwoty w wysokości 1 040 zł na rzecz oskarżyciela posiłkowego D. S. tytułem częściowego naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody oraz obowiązek zapłaty kwoty w wysokości 5 000 zł na rzecz oskarżyciela posiłkowego D. S. tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;
- na podstawie art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z § 19 pkt 1, § 14 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 3 i 4 § 16 i § 2 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. W. kwotę 2 483 złotych (+vat) zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu K. S. z urzędu w postępowaniu przygotowawczym oraz przed Sądem I i II instancji;
- na podstawie art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z § 19 pkt 1, § 14 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 3 i 4 § 16 i § 2 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. C. kwotę 2 483 złotych (+vat) zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu S. W. z urzędu w postępowaniu przygotowawczym oraz przed Sądem I i II instancji;
- na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k. w zw. z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolnił oskarżonych K. S. i S. W. od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, w tym nie wymierzył im opłaty (k. 1460 – 1462).

Apelacje od tego wyroku złożyli obrońcy oskarżonych – k. 1508 – 1509 i k. 1510 – 1514.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Wniesione apelacje są zasadne w zakresie zarzutów związanych z brakiem uzasadnienia zaskarżonego wyroku, a tym samym z niemożnością przeprowadzenia postępowania odwoławczego oraz w zakresie wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd II instancji podnosi, iż w myśl art. 424 § 1 k.p.k. uzasadnienie każdego wyroku powinno zawierać po pierwsze wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nie udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, a po wtóre wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku. Aby zatem sąd odwoławczy mógł przeprowadzić kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku, uzasadnienie tegoż wyroku musi spełniać wszystkie warunki określone w przywołanym powyżej przepisie prawa. Przede wszystkim ma ono zawierać dokładne ustalenie podstawy faktycznej wyroku oraz wskazanie jego podstawy prawnej. W uzasadnieniu wyroku należy przedstawić w sposób uporządkowany wyniki narady z dokładnym wskazaniem, co sąd uznał za udowodnione, jak ocenił poszczególne dowody i dlaczego oparł się na jednych, odrzucając inne. W uzasadnieniu wyroku musi być przedstawiony przeprowadzony przez sąd I instancji tok rozumowania i to w taki sposób, żeby można było skontrolować słuszność tego rozumowania i jego zgodność z materiałem dowodowym. Uzasadnienie wyroku ma zatem dać wyczerpującą i logiczną odpowiedź na pytanie, dlaczego taki właśnie, a nie inny wyrok został wydany. Jeśli uzasadnienie wyroku nie czyni zadość wskazanym wymaganiom, wówczas kontrola sądu odwoławczego nie jest możliwa – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 1982 roku, sygnatura akt II KR 337/81, OSNPG 1983/2/22.

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy Sąd II instancji podnosi, iż brak sporządzania uzasadnienia zaskarżonego wyroku uniemożliwia przeprowadzenie kontroli instancyjnej.

Jak wynika z akt sprawy, sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 23 listopada 2016 r. było niemożliwe z uwagi na fakt, iż A. Ż. od dnia 1 grudnia 2016 r. nie pełni już obowiązków służbowych w Sądzie Rejonowym w Gnieźnie. Oczywiście jest, że sędzia, która nie pełni już obowiązków służbowych nie może sporządzić uzasadnienia wyroku wydanego pod swoim przewodnictwem, wtedy kiedy sprawowała urząd sędziego. W takiej sytuacji osoba taka nie może wykonywać jakichkolwiek czynności związanych z orzekaniem, bowiem nie może sprawować wymiaru sprawiedliwości, co jest atrybutem jedynie osoby pełniącej urząd sędziego w stanie czynnym.

Brak sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego wyroku doprowadził jednak do sytuacji, iż niemożliwe stało się skontrolowanie wydanego w niniejszej sprawie rozstrzygnięcia i poznanie motywów, które doprowadziły Sąd Rejonowy do wydania przedmiotowego orzeczenia.

Uzasadnienie wyroku powinno wskazywać logiczny proces, który doprowadził sąd do wniosku o winie lub niewinności oskarżonego. Sąd powinien wskazać w uzasadnieniu, jakie fakty uznaje za ustalone, na czym opiera poszczególne ustalenia i dlaczego nie uznaje dowodów przeciwnych, a następnie jakie wnioski wyprowadza z dokonanych ustaleń. Treść uzasadnienia musi ustalać a posteriori proces myślowy, który przebiegał w czasie narady, poprzedzając wydanie wyroku. W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy nie jest w stanie odtworzyć procesu myślowego, który doprowadzał Sąd I instancji do wydania zaskarżonego rozstrzygnięcia. Tym samym nie jest również możliwe odniesienie się do zarzutów podniesionych w obu apelacjach, gdyż zarzuty te dotyczą zarówno naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów jak i trafności poczynionych ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy podnosi, iż uzasadnienie wyroku musi zawierać elementy niezbędne do oceny trafności wydanego wyroku, której dokonuje nie tylko Sąd odwoławczy, ale przede wszystkim bezpośredni adresaci orzeczenia. Stanowi to dla nich minimum gwarancyjne, pozwalające realizować należne im prawo do obrony. Przy ocenie prawidłowości stosowanych przez organy wymiaru sprawiedliwości instytucji procesowych, nie zawsze można poprzestać na wyłącznej ocenie ich zgodności z literalnymi zapisami ustawy. Werbalna treść konkretnego przepisu nie jest przecież celem samym w sobie, ale pełni rolę służebną wobec realizacji zasad procedury i gwarancji procesowych stron uczestniczących w procesie i w taki sposób musi być interpretowana. Nie ulega wątpliwości, iż uzasadnienia zapadłego rozstrzygnięcia jest istotnym składnikiem prawa do rzetelnego procesu karnego. Tak zauważono choćby w postanowieniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 kwietnia 2005 r., SK 48/04: „uzasadnianie orzeczeń sądowych jest decydującym komponentem prawa do rzetelnego sądu jako konstytucyjnie chronionego prawa jednostki.” Uzasadnienie to spełnia w postępowaniu karnym szereg istotnych funkcji: wymusza samokontrolę sądu, który musi wykazać, że orzeczenie jest materialnie i formalnie prawidłowe oraz odpowiada wymogom sprawiedliwości, dokumentuje argumenty przemawiające za przyjętym rozstrzygnięciem, jest podstawą kontroli zewnętrznej przez organy wyższych instancji, służy indywidualnej akceptacji orzeczenia, umacnia poczucie zaufania społecznego i demokratycznej kontroli nad wymiarem sprawiedliwości, wzmacnia bezpieczeństwo prawne (tak: Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 16 stycznia 2006 r., SK 30/05) [zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2013 r., II KK 308/12, Prok.i Pr.-wkł. 2013/9/14].

W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że w sytuacji nieistnienia pisemnych motywów wyroku Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 23 listopada 2016 r. niezbędne jest uchylenie tego orzeczenia, bowiem Sąd Odwoławczy nie znając motywów rozstrzygnięcia nie może odnieść się do przedstawionych w stosunku do niego zarzutów. Nie ulega bowiem wątpliwości, że brak uzasadnienia orzeczenia nie tylko utrudnia jego kontrolę w postępowaniu odwoławczym, ale przede wszystkim narusza konstytucyjną zasadę materialnego prawa do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 6 k.p.k.). Sytuacja taka uniemożliwia oskarżonym uzyskanie koniecznej wiedzy co do danych określonych w art. 424 § 1 i 2 k.p.k., a co za tym idzie realizację prawa do obrony poprzez rzeczową polemikę z rozstrzygnięciem sądu (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 marca 2013 r., II AKa 556/12, OSAKat 2013 nr 2, poz. 20).

Z uwagi zatem na powyższe Sąd Okręgowy uznał, iż zaskarżony wyrok należy uchylić i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Gnieźnie do ponownego rozpoznania.

Zaistniała obraza przepisów postępowania, uczyniła zbędnym a zarazem przedwczesnym odnoszenie się w niniejszym postępowaniu odwoławczym do pozostałych zarzutów przedstawionych w apelacjach obrońców oskarżonych (art. 436 k.p.k.), jednak ujęte tam treści winny być przedmiotem uwagi sądu ponownie rozpoznającego przedmiotową sprawę.

Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd Rejonowy winien przede wszystkim przeprowadzić wyczerpujące postępowanie dowodowe, a następnie w oparciu o reguły zawarte w art. 7 k.p.k., dokonać wnikliwej oceny całego materiału dowodowego i rozważyć, czy materiał ten pozwala na uznanie za winnych oskarżonych zarzucanych im czynów, czy też nie.

Sporządzając zaś, zgodnie z wymogami art. 424 § 1 k.p.k., pisemne uzasadnienie wydanego wyroku, Sąd Rejonowy winien dokładnie i szczegółowo przedstawić dokonaną przez siebie ocenę materiału dowodowego tak, aby rozpoznając ewentualne przyszłe apelacje Sąd Odwoławczy mógł dokonać oceny prawidłowości rozumowania Sądu I instancji. Uzasadnienie wyroku powinno przy tym precyzyjnie wskazywać logiczny proces, który doprowadził Sąd I instancji do wniosku o winie, bądź niewinności oskarżonych.

S. J. H. E. T.